

زونا و درمان آن با اهمیت

نگارش

دکتر و دود

آسیستان رسمی بخش پوست و آمیزشی
بیمارستان پهلوی

دکتر محقق

دانشیار کرسی امراض پوست و آمیزشی
بیمارستان پهلوی

زونا بیماری است که شاید توسط اولترا ویروس نرو-تروپ و در مو-تروپ تولید میشود. علامت پوستی آن عبارت از یک دسته و زیکولهای است که غالباً بطور حاد روی صفحات قرمزی ظاهر میشود. و زیکولها در مسیری یک یا چند شاخه عصب حسی مربوط بیک غده نخاعی یا مغزی معمولاً در یک طرف بدن ظاهر میشود (گاهی زونای دو طرفی نیز دیده میشود) وضع قرار گرفتن بثورات و وجود درد که از خواص اصلی زونا است در نتیجه پولیومیلیت خلفی تولید میشود.

سیر تکاملی زونا دوره ایست، دوره کهون بیماری ۸ الی ۱۴ روز است ولی کوتاه تر حتی چند ساعته و طولانیتر حتی یکماهه دیده شده است. دوره متوسط دوام بثورات جلدی ده الی ۱۵ روز است بطور کلی ندرتاً مشاهده شده است که دوره کلی علائم جلدی بیماری از سه هفته بیشتر طول بکشد.

برعکس علائم عصبی که همراه بثورات است ممکن است مدتها بعد از بثورات نیز باقی بماند فلج و اختلالات حسی مختلفی ممکن است در محل سیکاتریس دانه های زونا پیدا شود.

گانگلیونهای سانلایت در زونا بزرگ و متورم اند. بیماری زونا مصونیت متقاطع با واریسل میدهد و اصولاً در مقابل خود بیماری نیز معمولاً مصونیت میدهد ولی ندرتاً عود بیماری دیده شده است.

اشکال بالینی زونا بر حسب محل قرار گرفتن بثورات: زونای سینه و شکم پنجاه و پنج درصد، زونای صورت و گردن ۲۵٪، اطراف سافله ۱۰٪، اطراف عالیه

۵ / و بالاخره زونای مختلف (دو طرفی و عمومی و غیره) ۵٪ .
اشکال زونا بر حسب سیر تکاملی:

۱- زونا با حملات متوالی (۱)

۲- زونای ساقط شده (۲) که یاوزیکول اصلاً تشکیل نمیشود و یا در روی لکه‌های سرخ اولیه مقدار کمی وزیکول تولید میشود .

۳- بالاخره زونا های مختلف از قبیل زونای بدخیم - خون ریزی دهنده - کانگرنی و غیره .

عوارض زونا - بطور کلی زونا بیماری خوش خیمی است ولی يك عده عوارض موضعی از قبیل اضافه شدن عفونت و یا عوارض و ناراحتیهای مربوط به محل بشورات دیده میشود که معمولاً مهم نبوده و یا کمتر دیده میشوند .

عوارض سمپاتیك که در ضمن بیماری دیده میشود تقریباً نيك خیم بوده و بهتر است جزو علائم بیماری حساب شود و نه عوارض آن .

اختلالات حسی : درد ممکن است عارضه مهمی بشود مخصوصاً در پیران که شدیدتر است و ممکن است بطور مزمن باقی بماند زونای بچه‌ها که تر دردناک است و یا گاهی اصلاً دردی ندارد. درد زونا بیشتر از همه درد چشمی و نورالژی عصب سه قلو و غیره است .

اختلالات حرکتی و فلج از عوارض نادر زونا است .

درمان

زونای اطفال که معمولاً کمتر دردناک است احتیاج به درمان ندارد و جلوگیری از اضافه شدن عفونت کافی بنظر میرسد ولی در بالغین مخصوصاً در پیران علاوه بر- جلوگیری از عفونت، درمان برای تسکین درد نیز ضروری است .

برای جلوگیری از عفونت در موارد عادی استعمال پودرهای خنثی مثل پودر تالک یا اکسیددوژنگ کافیست البته در موارد شدیدتر از عوامل ضد میکروبی قوی

استفاده میشود در هر صورت جلوگیری از عفونت باید بوسیله درمان موضعی عملی شود و درمان عمومی برای این منظور زائد بنظر میرسد.

مسلم است که در زوناهاى خونریزی دهنده استعمال داروهای خون بند آور (کلسیم - ویتامین K ویتامین C) لازم است.

در سابق علاوه بر درمان موضعی ضد عفونت درمانهای مسکن نیز بکار میرفت که بسته به شدت درد این داروها از مسکنهای معمولی گرفته تا مسکنهای قوی بودند. بتدریج در درمان زونا از آرسنیک پنج ظرفیتی - عصاره لب خلفی هیپوفیز - اشعه ماوراء بنفش - هیستامین - ویتامین B_{12} استفاده شد که نتایج متغیر و نائابت داشته اند.

از سال ۱۹۵۳ استعمال امتین برای درمان زونا شروع شده است و از تمام نقاط جهان مشاهدات جالب در مورد موفقیت کامل در این موضوع منتشر شده است.

امتین از گیاه مشهور ایتیکا بدست میآید و در کلینیک معمولاً ملخ کلر هیدرات آن بکار میرود که در آب محلول است و از راه گوارش و زیر جلدی قابل جذب است دفع آن از راه ادرار بوده و مقدار کمی نیز از راه صفرا دفع میشود. معمولاً یک تا دو ماه لازم است که تمام مقدار تجویز شده دارو از بدن دفع شود.

برای درمان زونا با امتین راه زیر جلدی انتخاب شده و نتیجه درحشانی دارد بطوریکه بشورات از همان آغاز درمان خاموش میشوند و زبکولها در عرض یکروز و نیم تا سه روز فرو مینشینند - حساسیت عقدهای ظرف بیست و چهار الی سی و شش ساعت تسکین مییابد.

درد موضعی معمولاً پس از ۶-۷ ساعت بعد از اولین تزریق آرام میشود و پس از ۲-۳ روز بکلی از بین میرود.

دوز امتین مثل سایر موارد درمان با این دارو است و مقدار لازم روزانه زیر جلدی تزریق میشود در تزریق دور از محل ضایعه معمولاً در زیر پوست بازو انجام میشود. در بالغین معمولاً از آمپولهای شش سانتی گرمی امتین (کلر هیدرات) استفاده میکنند در بچهها بسته بسن و وزن مریض مقدار روزانه دو امتین میشود.

مشاهدات در ساله در بخش پوست بیمارستان پهلوی نتایج قابل توجه درمان با امتین را در مورد زونا نشان داده است و در حدود بیست مریض با این طریقه تحت درمان قرار گرفته‌اند که عموماً نتیجه رضایت بخش بوده است. در پیران در بعضی موارد دردهای بعدی پس از درمان امتین نیز باقی میماند ولی بنظر ما با درمان امتین شانس باقی ماندن درد در پیران نیز کمتر میشود.

دو سه مورد دردهای بعدی پس از درمان با این دارو مشاهده کرده‌ایم که بعداً با تزریق داخل جلدی (۱) هیستامین معالجه شده‌اند.

موضوع قابل توجه اینست که پس از تشخیص زونا فوراً بایستی امتین را شروع کرد چون هر روزیکه در درمان تعلل شود نورالژی چندین روز بیشتر طول خواهد کشید تا خوب بشود.